

ARCHAEOLOGIA MEDIAEVALIS

36

KRONIEK - CHRONIQUE - CHRONIK
BRUXELLES / BRUSSEL

2013

Archeologie van de Middeleeuwen en de Moderne Tijden in de drie Belgische gewesten en aangrenzende gebieden
Archéologie du Moyen Âge et des Temps Modernes dans les trois régions belges et les pays limitrophes
Mittelalterliche und Neuzeitliche Archäologie in den drei Belgischen Regionen und Nachbargebieten

A RCHAEOLOGIA **M**EDIAEVALIS

Kroniek - Chronique - Chronik

ARCHAEOLOGIA MEDIAEVALIS

36

Archeologie van de Middeleeuwen en de Moderne Tijden in de drie Belgische gewesten
en aangrenzende gebieden

Archéologie du Moyen Âge et des Temps Modernes dans les trois régions belges
et les pays limitrophes

Mittelalterliche und Neuzeitliche Archäologie in den drei Belgischen Regionen

Redactie / Rédaction / Redaktion

A. Degraeve – A. De Poorter – P. Claeys – S. Van Bellingen

Comité éditorial - Redactiecomité - Leitartikelausschuß

Ann Degraeve (DML – Brussels Hoofdstedelijk Gewest), Stéphane Demeter (DMS – Région de Bruxelles-Capitale), Alexandra De Poorter (KMKG), Frédéric Chantinne (RW), Philippe Mignot (RW), Marie-Christine Lalemant (DA Stad Gent), Geert Vermeiren (DA Stad Gent), Luc Bauters (Prov. Oost-Vlaanderen)

gebruik van de weg, gelijktijdig met enerzijds de volmiddeleeuwse bewoning en anderzijds de laatmiddeleeuwse ambachtelijke activiteiten.

Ten slotte zijn in zone III en IV de muurresten van twee gebouwen aangetroffen (fig. 2). Op basis van historisch kaartmateriaal zijn deze te identificeren als twee bijgebouwen die de oprijlaan naar het kasteel van de Markiezen van Lede flankeerden. Van het kasteel zelf zijn geen restanten gevonden. Overeenkomstig de historische kaarten, is het mogelijk de bouwevolutie van deze bijgebouwen, van een L-vormige plattegrond naar een T-vormige plattegrond, archeologisch vast te stellen. Deze evolutie omvatte meerdere bouw- en verbouwfases, die voor de twee gebouwen niet geheel gelijklopend zijn. Hoewel de relatieve chronologie duidelijk is, liet de beperkte hoeveelheid vondsten geen gedetailleerde datering en bijgevolg geen absolute chronologie van de verschillende fases toe. Vrij algemeen kunnen we stellen dat de oprichting van de L-vormige gebouwen plaatsvond in de loop van de tweede helft van de 17de of de eerste helft van de 18de eeuw. De uitbreiding naar de T-vormige plattegronden gebeurde tijdens de tweede helft van de 18de en de eerste helft van de 19de eeuw. Beide gebouwen zijn omstreeks 1900 afgebroken.

Bibliografie

DE BROUWER J., 1983: *Geschiedenis van Lede, Lede*.

CLEMENT C., DE MAEYER W. & CHERRETTÉ B., 2009: *Lede Domein Mesen. Archeologisch vooronderzoek*, SOLVA Archeologie-rapport 5, Erembodegem.

CLEMENT C., PEDE R. & CHERRETTÉ B., 2013: *Lede Domein Mesen. Archeologisch onderzoek*, SOLVA onuitgegeven conceptrapport, Erembodegem.

DE POTTER F. & BROECKAERT J., 1897: *Geschiedenis der Gemeente Lede, Ken uw dorp, Jaarboek van de heemkundige kring Heemschut-Lede*, 23, 7-100 (overdruk 1996).

De eerste resultaten van het archeologisch onderzoek te Ronse - Pont West (O.-VI.)

CATELINE CLEMENT, ARNE VERBRUGGE, ARNE DE GRAEVE, ELIEN DU RANG, BART CHERRETTÉ

De archeologische dienst van SOLVA voerde in 2011 en 2012 te Ronse een vooronderzoek uit op een deel van het toekomstige bedrijventerrein 'Pont West' (fase 1 = 17 ha), dat wordt ontwikkeld door SOLVA in opdracht van Stad Ronse. Tijdens het vooronderzoek kwamen op de site, 3 km ten zuidwesten van de stadskern van Ronse, talrijke vondsten en sporen van de prehistorie tot de late middeleeuwen aan het licht (VERBRUGGE *et al.* 2013). Op basis van deze positieve resultaten adviseerde Agentschap Onroerend Erfgoed een aanvullend archeologisch onderzoek (ca. 10 ha), dat van start ging in augustus 2012. Tot op heden is in de tracés van de toekomstige wegenis van het bedrijventerrein opgegraven, waarbij in twee kernzones is gewerkt. Onderstaande tekst belicht kort de eerste bevindingen (ca. 1 ha).

Naast vondsten uit het finaal-paleolithicum en sporen uit de Bronstijd, IJzertijd en Romeinse periode zijn in het noorden van het terrein (langs de Doorniksesteenweg) een volledige huisplattegrond en een deel van de bijhorende gracht daar rond, beide uit de volle middeleeuwen, blootgelegd (fig. 1). Het gebouw bevindt zich 10 m ten zuiden van de gracht en heeft een O-W oriëntatie. Het betreft een drieschepige constructie met een ruime centrale middenbeuk. De dubbele rijen palen aan weerszijden bestaan telkens uit vier palenkoppels (3 traveeën) met aan elk uiteinde één extra paal in het verlengde van de binnenste rij palen. Als dusdanig heeft de plattegrond een lengte van 15,7 m en een breedte van 8,6 m ter hoogte van het centrum; aan de korte zijden telt de breedte nog 3,3 m. Hoewel de paalsporen slechts ondiep bewaard zijn, kon vastgesteld worden dat de binnenste rijen palen dieper gefundeerd zijn dan de buitenste. De gracht, die een gebogen verloop kent, is voorlopig gedeeltelijk in het vlak vastgesteld. Een coupe toont aan dat de gracht een breedte van 1,8 m en een diepte van 0,65 m t.o.v. het opgravingsvlak heeft, en dat ze met één heruitgraving twee fases van gebruik kende.

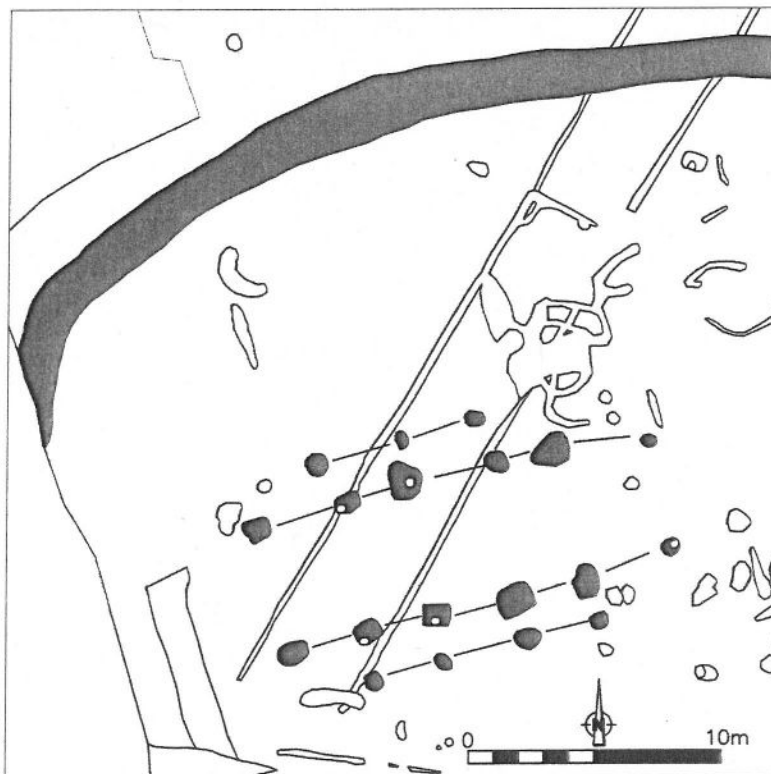
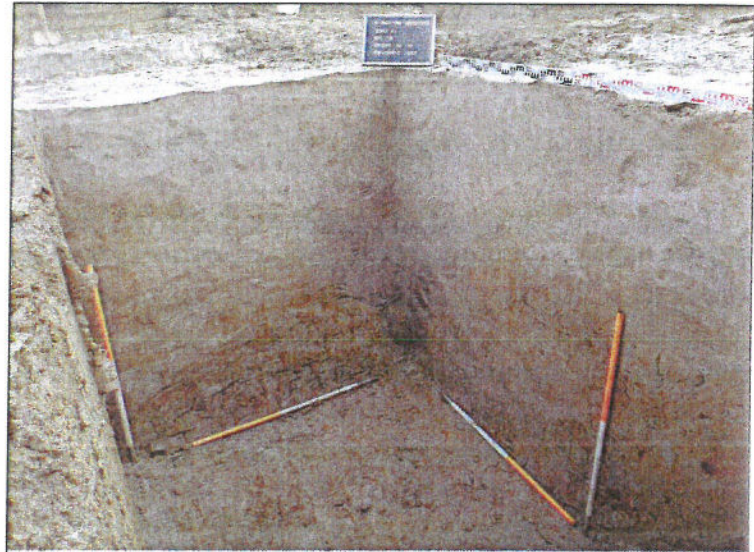

Fig. 1: Grondplan van het gebouw en de bijhorende gracht.

De paalsporen en de gracht brachten weinig vondsten aan het licht. Het aardewerk is vertegenwoordigd door wandscherven vervaardigd in lokaal grijs aardewerk, op basis waarvan we voor dit erf slechts een algemene datering in de volle middeleeuwen (11de-12de eeuw) kunnen vooropstellen.

Gelijkaardige gebouwplattegronden uit de volmiddeleeuwse periode zijn inmiddels genoegzaam bekend, voornamelijk in zandig Vlaanderen. In het werkingsgebied van SOLVA (zuidelijk Oost-Vlaanderen), in de (zand)leemstreek, vinden we eveneens twee belangrijke voorbeelden: te Erembodegem Zuid IV is een drieschepig gebouw uit de 12de tot vroeg 13de eeuw opgegraven (VAN DE VIJVER *et al.* 2008); te Ronse - De Stadstuin omsluit een erfgracht een quasi volledige nederzetting, met onder meer twee drieschepige gebouwen uit de 9de-10de eeuw en de 10de-11de eeuw (Pede *et al.* 2013, en deze congresbundel). In het algemeen versterken de gekende parallellen de datering van het erf te Ronse - Pont West in de volle middeleeuwen.

Fig. 2: Kwadrantcoupe op één van de waterkuilen die een extractiekuil doorsnijdt

In een andere zone binnen het onderzoeksterrein, op ca. 175 m van de woonzone, kwamen eveneens volmiddeleeuwse sporen aan het licht. Het gaat hier om sporen gerelateerd aan waterwinning en mogelijk ook aan extractie. Verder onderzoek dient dit nog uit te klaren. We tellen tot op heden minstens zes waterkuilen, één waterput en één waterput of poel. Vier van deze waterkuilen bevinden zich ter hoogte van grote depressies in het landschap, vermoedelijk het gevolg van grootschalige klei- of leemextractie in de Romeinse periode (fig. 2). We vermelden tevens we de aanwezigheid van een klein eenschepig gebouw in de nabijheid van de waterkuilen. In de lengte-as overbruggen vier palen 9,2 m. De breedte van de structuur beslaat 5 m. Met een O-W oriëntatie ligt hij perfect parallel met het reeds besproken gebouw. Zowel de waterkuilen, de waterput en de poel, als de paalsporen van het gebouwtje leverden weinig vondsten op. Het aardewerk bestaat voornamelijk uit lokaal grijs aardewerk, met slechts enkele randfragmenten van kogelpotten. Op basis van dit ensemble kunnen we voor deze sporen voorlopig slechts een vrij algemene datering in de late volle middeleeuwen (11de-12de eeuw) veronderstellen.

Een opmerkelijk gegeven is dat hetzelfde fenomeen zich voordoet op de site Ronse - De Stadstuin: ter hoogte van opgevlude Romeinse extractiekuilen zijn ook hier, weliswaar in de vroege volle middeleeuwen, waterkuilen gegraven (PEDE *et al.* 2013).

Het is duidelijk dat te Ronse Pont-West tot op heden slechts een klein deel van een groter geheel is aangetroffen. In de toekomst zal het onderzoek zich toespitsen op het achterhalen van de relatie tussen de concentratie waterkuilen en -putten en de volmiddeleeuwse nederzetting.

Bibliografie

PEDE R., CLEMENT C., DE CLEER S., GUILLAUME V. & CHERRETTÉ B., 2013: *Ronse, De Stadstuin, Archeologisch onderzoek*, SOLVA onuitgegeven conceptrapport, Erembodegem.

VAN DE VIJVER M., WUYTS F., CHERRETTÉ B., DE GROOTE K. & MOENS J., 2008: Vroege en volmiddeleeuwse bewoning te Erembodegem "Zuid IV" (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 31, 113-115.

VERBRUGGE A., DE GRAEVE A. & CHERRETTÉ B., 2013: *Ronse, Pont-West - fase 1, Archeologische vooronderzoek*, SOLVA Archeologie-Rapport 19, Erembodegem.